

משה קליינבורד

בן שרה ואברהם

י"א אב ה'תר"ע

י"ז אלול ה'תרצ"ט

י"ז אדר ב' ה'תשנ"ז

נולד

עלה מפולין

נפטר

15/8/1910

1/9/1939

26/03/1997

היל". זו אשר נתפסה פעמיים ע"י הבריטים, בעודה בלב-ים, כשהיא מפליגה לארץ הנכספת, עם "מטען אנושי" של חלוצים-עולים של העלייה הבלתי-ליגלית (הבלתי-חוקית).

ביום הראשון לספטמבר 1939 תרצ"ט (1/9) הידוע גם כיום בו פלשו צבאות היטלר לפולין - בה פרצה מלחמת העולם השנייה, ירדו בנמל תל-אביב מהאוניה הנ"ל משה וחברתו רחל. משם הגיעו מיד לקיבוץ אשדות-יעקב הגדול והמפואר. משה השקיע את כל כוחו בעבודה בענף הבנות. השתתף בדבקות בכל אסיפת קיבוץ. חבר נאמן, חבר פשוט מן השורה, גם אם לא נבחר לתפקידים רמי-מעלה...

הוא לא ערער גם כשסידור-העבודה החליט לצרפו לעובדי המפעל התעשייתי שלנו "אשד", שייצר מיצים וריבות.

וכאשר "נפת" בית-החרושת את נשמתו, עבר משה לעבוד "בספן" (בית-החרושת בקרבתנו, שאשדות היתה אז שותפה בו). שם היתה לו הרגשה נהדרת, כי גם היה אחראי במגזר שלו, וגם קיבל והביא משכורת יפה לקופה המדולדלת של הקיבוץ. 18 שנים עבד שם עד צאתו לגימלאות (פנסיה) לפי חוקי המדינה וההסתדרות. (ובאותו הזמן הועברה גם השליטה ב"ספן" לידיים אחרות).

לפני כ- 87 שנים נולד בעיר קוז'ניצב אשר בפלך ביאליסטוק, חברנו משה.

אחד מתוך עשרת ילדיו של חייט יהודי בר-אוריין, אשר יודע גם ללמד פרק בגמרא, ובשאר ספרי הקודש שלנו. והוא אוהב ונהנה לעשות זאת עם אלו הנשארים גם לאחר תפילות "מנחה" ו"מעריב". הוא ניתן גם בקול יפה, ויש שבתות או חגים שהוא משמש כבעל-תפילה ומחליף את החזן.

משה בנו כמו רוב הילדים היהודיים בזמן ההוא, התחיל את לימודיו ב"חדר" המסורתי, אח"כ המשיך בבית-הספר היהודי, ששפת הלימוד בו היתה יידיש. ובעוד רוב אחיו הגדולים, לומדים מאבא את מקצוע החייטות, לומד משה להיות אופה, והוא איננו מתלהב מהחייטות. הוא מתלהב דווקא מאחיו החלוץ יעקב, אשר עולה ארצה כבר ב- 1931. לכן הוא מצטרף לתנועת-הנוער הציונית-חלוצית "פרייהייט" = דרור. הוא לא רק חניך, אלא גם זוכה להיות מדריך לקבוצות-נוער נוספות. לבסוף, כדי להכשיר עצמו לחיי שיתוף ועמל בארץ-ישראל, הלך ל"הכשרת בנדין". שם עבד בכל העבודות הקשות, ורעב כמו יתר חבריו החלוצים, שציפו בכיליון-עיניים לאישור הנכסף - ל"סרטיפיקאט" שיאפשר לו לעלות לארץ.

הסכנות לא הרתיעו אותו, כשהחליט לשים נפשו בכפו ולעלות על אונית המעפילים "טייגר

צער רב הצטערו משה ורחל רעייתו האהובה, על כי לא בורכו בפרי-בטן. הם אהבו מאוד את אינה נמצאת לידם כל הזמן, והמרתק והנסיעות מכבידים...

משה השקיע את רוב שעות הפנאי שלו, ואת כל נשמתו בטיפוח גינת הקקטוסים שמאחורי ביתו (בית 18 בשכון הוותיקים בשכונה המערבית). אם לא "צברים" - ילידי הארץ מזרעו, עצמו ובשרו, לפחות "צברים" דוקרניים שטופחו בשתי כפות ידיו. אני זוכרת שהזמין אותי בהתרגשות לראות את הזנים החדשים והנדירים שהשיג ושתל. ובהתרגשות מיוחדת, גם לפני ש"מלכת הלילה", זו הפותחת את פרחיה הנהדרים רק ללילה אחד בשנה. כמובן שיידע גם את צלמנו הנודע אליהו כהן, כדי שינציח במצלמתו את הארוע המרגש כל-כך...

בימי מלחמת ההתשה (1968-1970) כאשר סוף-סוף משרד הביטחון, הבין את גודל מצוקתינו, שלנו, האנשים היושבים בקו הגבול, וסופגים הפגזות ללא הרף, והוחלט לאפשר ולאשר לנו, ולעוד יושבים במצב דומה, לבנות למען ביטחוננו "חדרי בטחון". כולנו - שמחנו על ההחלטה המבורכת הזו ועל ביצועה, מלבד משה, כיון שבנית "חדר בטחון" מאחורי דירתו - פירושה גזר-דין מוות על "גינת הקקטוסים" הנפלאה שלו. נכון שניסו להציע לו שטח אדמה חלופי, שאליו יוכל להעביר את כל "צבריו", אבל זה כבר לא היה אותו הדבר... זה לא זה!!! הרי כבר לא יוכל לשבת במרומי מרפסתו שבקומה השניה בנחת, ולהעיף מבט אוהב בקקטוסים האהובים עליו...

מאותו יום, השתנו כל חייו. ואם מקודם היה מנאמני האסיפה, או כותב לעלון על בעיות השעה החשובות בעיניו. כמו על בעיות חינוך והלימוד בבית-ירח (הן היה פעם מדריך בתנועה). הרי שיותר לא ענינו אותו כל

חסייה בת-האח ואת צבי בנו. אבל הרי חסייה הנושאים הללו גם צעדות וטיולים של "החוג לידיעת הארץ", לא משכו יותר את ליבו. הוא נתכנס בעצמו, ניתק עצמו מהמציאות, עד שהיה צורך לאשפזו בבית-חולים... בתקופות טובות יותר, כשהיה חוזר הביתה, מצא ענין באריגת שטיחונים, ב"מועדון-היצירה" של הקשישים.

היה מריר וחש חוסר-אמון למערכת המנהיגה-המובילה, ורצה לעזוב את הקיבוץ... התנגדותה של רחל וגורמים נוספים גרמו לכך, שלבסוף נשאר באשדות. לאחר מותה של אשתו האהובה ז"ל, התדרדרה בריאותו עוד יותר... והוא נאלץ להעזר בבית-הסיעודי שלנו. בתקופה האחרונה כבר נבצר ממנו ללכת (בעקבות נפילה בה נשברה עצם הירך). זכרונות מימי ילדותו הציפו אותו, וכל חבר שעבר בסביבתו, שמע את שאלתו - בקשתו: "אולי יש איזה רכב? "טרמפ" כל שהוא לקוזניצב - עיר הולדתו???" זה מה שנשאר חרוט הכי חזק בזיכרון!!! אבא ואמא ו- 8 אחים ואחיות ומשפחותיהם שנספו בשואה, ואליהם התגעגע...

משה, כמו חברים רבים אחרים, לא היה מנהיג או מוביל, רק פועל פשוט וחלוץ נאמן, שבא להפרות בזיעתו את רגבי אדמתה של המולדת העתיקה, שעליה למד בילדותו ב"חדר". רק "נמלת-אדם" אחת, קטנה וחרוצה, בקן הגדול והרוחש תנועה וחיים ששמו קיבוץ אשדות-יעקב. גם בזכות אנשים כמוהו יש לנו היום קיבוץ כזה יפה.

משה, אתה בודאי ממחר כבר בדרכך אל רחל אשת נעורייך. אנחנו לא נפריע לך. רק נאחל לך: "נוחה בשלום על משכבך.

ת.נ.צ.ב.ה

יום הקבורה: י"ז אדר ב' התשנ"ז.

עמליה ד. בת-ארי